



הלוי בכינוס פוליטי באיטליה*
אם יהודיה מתורכיה, אב יהודי מתימן

קבלת ההחלטה 194 (של העצרת) על החזרת הפליטים מ-1948 למקומות מגוריהם... או תשלום פיצויים.

קבלת ההחלטות האלה על-ידי אש"ף היתה למעשה תפנית היסטורית, כי מה שנשאר למשא" ומתן זה שאלת הגבולות. אבל העיקרון שיש להבטיח את קיומן של שתי מדינות בין הים התיכון והירדן הוא עיקרון שהתקבל והוא משוכן ומשולב במדיניות של אש"ף.

למרות כל השינויים האלה במדיניות ניוט אש"ף, ההתנגדות הנוטאלית של ארצות-הברית וישראל נשארה בעינה. אך מתברר אש"ף להתגבר על ההתנגדות האמריקאית?

כימים האלה קשה מאוד להיות אופטימי בנוגע למדיניות האמריקאית כלפי דינמיקה כלשהי של שלום במזרח-התיכון.

המדיניות האמריקאית הפכה תוקפנית יותר מאשר אי-פעם. ההנהגה האמריקאית מתנהגת למעשה במישור הבינלאומי בצורה מאוד רומה להתנהגות של ישראל במישור האזורי במיוחד התיכון. כלומר, פחד מכל אפשרות של פתיחות והרגעה, והסלמה מתוכננת בכל מוקדי הסיכסוך. אבל אנחנו גם חושבים שההתנהגות האמריקאית הזו כלי-כך מנוגדת לאינטרסים האמיתיים של האמריקאים ושל ישראל, שלא יתכן שהיא תימשך לאורך זמן. אנחנו רואים שניגודים מסויימים כבר הופיעו בתוך הברית המערבית.

אנחנו פועלים, קודם כל, כדי להמשיך ולהתקיים. כשמדברים על מדיניות של אש"ף, אסור לשכוח שהרוב הרוש את מירב המשאבים והמרץ של אש"ף הוא עצם העמידה בפני נסיגות השמרה פיסית ופוליטית. חלק גדול באפגניסטן הוא מילחמת-קיום של התנועה עצמה, הצורך להצויק מעמד עד שיחסי-הכוחות ישתנו.

"יש ארבעה גורמים שבלעדיהם לא יהיה שלום במזרח התיכון: ישראל, אש"ף, ארצות-הברית וברית-המועצות"

אני לא חושב שרוב המנהיגים והלוחמים והעם הפלסטיני סבורים שהעם הפלסטיני יפתור לבדו את הבעיה. הם מנהלים את מאבקם תוך ידיעה שהמאבק הזה אמור לתרום לשינוי מיכלול התנאים, שלא כולם פלסטיניים. יותר ממחצית העם הפלסטיני חי בגלות. לא בגלות באפגניסטן תאן או ביוון, כי אם בגלות ערבית, במדינות שהמעורבות שלהן גם במישור הממשלתי וגם במישור דעת-הקהל היא עוברת בסיסית.

לכן החזית הערבית, הנסיון להשיג תיאום בין ערבי במאבק הרדיפולמטי והפוליטי, הכלכלי והרעיוני, נגד הכיבוש הישראלי — זו אחת החזיתות שבהן נמצא אש"ף בגלל עצם מציאותו באזור.

המאבק הפנים-פלסטיני, המאבק לתיאום עמדות בין הורמים השונים הקיימים בחברה הפלסטינית, תחת כיבוש או בחוץ, גם הוא אחת החזיתות של המאבק.

הנסיון לגבש חזית בינלאומית עם מדינות

אילו היתה מתקבלת הצעת-החוק לאי-סור פגישות עם אנשי אש"ף, היה ראיון זה שווה שלוש שנות-מאסר עבדורי.

לפני כמה שבועות פריץ הסיכסוך בין אש"ף והמלך חוסיין, בגלל סירובו של אש"ף לקבל בלי תנאי את ההחלטות 242 ו-338. אומנם הנימוקים לסירוב הזה די ברורים, אך יש השואלים: האם לא היה כדאי לאש"ף לעשות את הקפריצה הזאת, לקבל את ההחלטות למרות ההסתייגויות, כדי להיכנס לתהליך של שלום?

אנחנו כבר הרבה שנים תחת לחצים, מאוייבים ומידידים, לעשות עוד קפיצות כדי שתהליך-השלום יתקדם.

אני זוכר שאפילו אתה שלחת לאברעמאר (יאסר ערפאת) מיכתב גלוי, אחרי ביקור סאדאת, בהתחלת התהליך של קמפ-דייוויד, והצעת שלטובתנו נצטרף לתהליך הזה, מפני שהנהגה התהליך הזה הולך, ואנחנו בחוץ.

אני חושב שהפלסטינים, ולא רק האירגונים הפלסטיניים, רואים את הנסיון של השנים האלה כהוכחה לכך שתהליך אשר אינו כולל הכרה עקרונית בקיום העם הפלסטיני, בקיום זכויותיו, הוא לא תהליך של שלום. הוא נסיון של עריכה מחדש של הכוחות והמשך הסיכסוך. שורש הסיכסוך הוא שלילת הזכויות של העם הפלסטיני, וכל עוד אין נסיגה מהשלילה, אין יסוד לתהליך של שלום אמיתי.

זו היתה החלטה של אש"ף, החלטה של מוסדות אש"ף, עוד לפני כמה שבועות, ואי אפשר להיות מופתעים מכך שמנהיגים של אש"ף לא סוטים מהחלטות האירגון שלהם.

בתנועה הפלסטינית יש תהליך דמוקרטי פנימי. לעומת כל מה שכוכב, וגם מה שטוענים פלגים מסויימים בתנועה הפלסטינית, שנכנסו למילחמה גלויה באש"ף — יש דמוקרטיה באש"ף. כלומר, יש פיקוח של הרוב, של החלטות הרוב, על המהלכים הפוליטיים של ההנהגה.

לגבי החלטה 242 אנחנו לא אמרנו שאנחנו דוחים אותה. אמרנו שאנחנו דוחים אותה ככסיס למשאומתן לפיתרון השאלה הפלסטינית. כי החלטת זו מעולם לא התימרה להתייחס לשאלה הפלסטינית. היא דיברה על ההיבטים הטריטוריאליים של המילחמה, שהיתה ב-1967 בין ישראל והמדינות השכנות.

אנחנו אמרנו שאנחנו מקבלים את כל החלטות האו"ם, כלומר בראש ובראשונה את החלטות העצרת, שהיא דמוקרטית. מפני שבה יכולות כל מדינות העולם לומר את שלהן, לעומת החלטות מועצת-הביטחון שהיא מועדת סגור, ושבה יש לכל חבר (קבוע) זכות-וטו על כל החלטה. ידוע שארצות-הברית מתנגדת עקרונית, ומטילה וטו על כל החלטה המתייחסת לעם הפלסטיני כאל עם, ולא כאל בעיית-פליטים, כלשון 242.

אנחנו מקבלים את כל החלטות האו"ם. אני חושב שכדאי ליציבור הישראלי להבין מה פירוש קבלת כל החלטות האו"ם על-ידי אש"ף. זו לא הצהרה של מנהיג זה או אחר, אלא החלטת ועידת-פאס, שהתקבלה ואושרה על-ידי מושב המועצה הלאומית הפלסטינית באלג'יר (1983) ועל-ידי מושב המועצה הלאומית הפלסטינית בפלמ'ח (1985). אלה הן עמדות רשמיות, שעליהן יש בתוך אש"ף ניתוחים שונים, אך אין מערערים עליהן למעשה. זוהי דעת הרוב, ודעת הרוב באש"ף משקפת את דעת הרוב בעם.

קבלת כל החלטות האו"ם פירושה קבלת החלטה 181 (של העצרת) על חלוקת פלסטין — או ארץ-ישראל. כלשון הציונות — זה אומר גם

הירדן). אחרי רצח עיצאם אל-סרטאווי, מינה אותו יאסר ערפאת כמחליפו באינטרנציונל הסוציאליסטי — תפקיד שהוא נושא בו עד היום.

(בנואר 1976 השתתף הלוי בפגישה הראשונה של ישראלים עם סרטאווי, שהזמין לפגישה את נציגי הפלגים האנטי-ציוניים. כעבור כמה חודשים הגיע סרטאווי למסקנה שאין טעם בכך, והחליט לקיים מנגיעים רק עם ישראלים ציוניים.)

ב-1984 כתב הלוי ספר נוסף, שהופיע בערבית בקמפריסין (ולא בסוריה, כפי שכתב עיתון ישראלי). ובו ביקורת על דוח ועדת-כהן, ותיאור הפעולות ("טור", בלשון) של הישוב העברי נגד אזרחים ערביים, מעשי אצ"ל ופ"ש. על עטיפת הספר הוגדר הלוי כ"יהודי פלסטיני, יליד צרפת".

מהי זהותו? להלכה, הוא עדיין אזרח ישראלי. אני יהודי, לא מבחינה דתית, אלא מבחינה עדתית. קבע. עברית אינה שפת-אמי, החברה הישראלית לא עיצבה את דמותי ואופיי. בשעתו החלטתי באופן מודע להיות לישראל, מבלי לוותר על העקרונות אשר ירשתי מהוריי, שהיו אנטי-ציונים. אמי חיה בצרפת, והיא תומכת בי מבחינה רעיונית.

כיום מסוף אילן הלוי, בקרב הפלסטינים, להכרה בעובדה שיש אומה ישראלית, כשם שיש אומה אמריקאית. כעובדה מוגמרת בהיסטוריה. אולם אין הוא רואה את עצמו שייך כיום לאומה זו. "ארכים להכיר בזכותו של אדם להפוך בן אומה אחרת. זהו עניין

"אבו-אל-זעים אינו אופוזיציה. הוא מכר את עצמו למנגונים מעשליים ירדניים"

של הכרעה אישית. השורשים שלי הם בארץ שלפני קום המדינה, בין יהודים דוברי-ערבית. אני מרגיש יותר קירבה לחברה הפלסטינית של היום.

מדוע? בין השאר: מפני שהחברה הפלסטינית היא אנטי-עדתית, מול תופעה של רוב מוסלמי ועדות-מיעוט בעולם הערבי. בעבודתו באש"ף הוא רואה תרומה למאבק נגד העדתיות, ולמען חברה חילונית. כיום ידוע הלוי כוירש של עיצאם אל-סרטאווי גם מבחינה אחרת. בתוך אש"ף הוא ידוע כאחד המטיפים העיקריים ביותר

שנים. אחרי מילחמת 1967 הצטרף לקבוצת מצפן, כאשר זו התפלגה, הצטרף לקבוצת מאבק, עם רמי ליבנה, הטרוצקיסטים החליטו שאלה הם מאואיסטים. הקבוצה מתה אחרי המעצרים של 1972, בעיקבות הפרשה של אדיב, שהיה בעבר חבר בקבוצה זו. כמה מחברי הקבוצה הורשעו בקיום דו-שיח עם אנשי פת"ח, אך לא בעוון אימונים צבאיים בסוריה, כמו אדיב. אילן עבד כפועל-דפוס במיפלא, כתר של חברת כלל. נראה שהיה מופלאי, כי נבחר כחבר ועד-העובדים. כאשר הוא מצטט מיסמכים והחלטות של ועידות ציוניות, הוא מוסיף לפעם, בחוץ, "סידרתי את זה כשהייתי פועל-דפוס".

אחרי פרישת אדיב כתב הלוי למען עיתונים צרפתיים, ולבסוף החליט לנסוע לצרפת. בקיץ 1976 חזר משם בחברת ידידה צרפתית. היא נעצרה ברידתה מן האוניה, בחשד שהיא שליחת אש"ף. למעשה היתה שליחה של מוסד-מחקר צרפתי מכובד, שהטיל עליה לערוך מחקר על יחסי-העבודה בישראל ובשטחים הכבושים. היא נחקרה ארוכות, אך לא הודתה בדבר.

פראנסואז מייטראן, אז ראש האופוזיציה בצרפת, דיבר עליה עם השגריר הישראלי בפאריס. מרדכי גזית, כעבור כמה שעות הסתיימה חקירת הידידה באמצע הפסקה, והיא גורשה לצרפת.

אילן, שהיה קודם לכן נשוי עם צברית בת-קיבוץ, אשר ילדה לו בת ובן, החליט לרדת לצרפת. שם נשא לאשה את ידידתו הצרפתית, שגם היא ילדה לו שני ילדים. הוא המשיך שם לכתוב בעיתונים, והצטרף לאגודה לסולידריות עם הפלסטינים.

ב-1977 כתב את סיפרו הראשון, ששמו הפך במהרה לסיסמה: מתחת לישראל — פלסטין. הספר מורכב מראיונות עם ערבים אזרחיים בישראל, ומניתוח המחשבה הציונית לגבי הבעיה הערבית. באותה השעה גם הוציא את כתב-העת חדשות מבכנים, שהביא תרגומים מהעיתונות הישראלית.

ב-1978 נסע בפעם הראשונה ללבנון. שם התחיל לעבוד במכון ללימודים פלסטיניים, מטעם אוניברסיטת בירות וכוויית. בינו ובין אש"ף החלו נרקמים יחסים על רקע של עבודת-המחקר.

ב-1981 הופיע סיפרו השני — השאלה היהודית — השבט, התורה והמרחב. ביתנים העמיקו יחסיו עם אש"ף, נוצרו היכרות וידידות עם ראשוני.

כשהתחיל המצור של בירות, ב-1982, היה מגוייס לעבודת-הסברה של אש"ף בצרפת. סגן-הנציג של אש"ף בפאריס נרצח ביום שבו היה צריך להרצות בעיירה



הלוי (מימין) בהפגנה נגד מב"ם בתל-אביב (1969)*
אבא ואמא במחלת

צרפתית. מייסד-אש"ף ביקש מאילן הלוי לנסוע במקומו, והוא הסכים. זאת היתה תקופה דרמטית. מייסד-אש"ף בפאריס ביקש מראשוני אש"ף אור ירוק להעסיק את הלוי, והרשות ניתנה. בנובמבר 1982 נשלח על-ידי אש"ף לייצג את האירגון בסמינר של האו"ם בז'נבה, ובפברואר 1983 בוועדת האו"ם לזכויות-האדם. שם הדחיק את המישלחת הישראלית, כאשר קרא את מצע תנועת-החרות, בתשובה על הטענה הישראלית השגורה לגבי האמנה הפלסטינית. (המצע מדבר, כמוכן, על זכות ישראל על עבר-

הצטרף למבוסס על דו-קיום של מדינת-ישראל ומדינה פלסטינית בגדה ובעזה. כבר פגשתי את הלוי בכינוס קודם באירופה. שבו ייצג את אש"ף. הפעם פגשתי אותו בוועידה של מיפלא איטלקית בסיציליה, שהזמינה אותו כנציג אש"ף ואותי כאיש תנועת-השלום הישראלית. בהמסקה בז'נבה הוועי-דה ירדנו לחוף-הים. ישבנו על מדרגות ושם הקלטתי את השיחה הבאה. מובן שדיברנו עברית.

* לידו: חיים הנגבי, העיתונאי מרוס שטנר והצנייר משל חדד, שהתאבד.